

Верховний
Суд

ОГЛЯД
судової практики
Верховного Суду щодо витрат
на професійну правничу допомогу
в адміністративному судочинстві

Рішення, внесені до ЄДРСР,
із січня 2018 року по травень 2026 року

[Supreme LAB](#)

[База правових позицій](#)

ЗМІСТ

1. Професійна правнича допомога при розгляді справ в адміністративному судочинстві.....	4
1.1. Про критерії оцінювання витрат на професійну правничу допомогу	4
1.2. Про межі повноважень суду щодо оцінки витрат на професійну правничу допомогу.....	5
1.3. Про принцип змагальності під час вирішення питання щодо відшкодування витрат на професійну правничу допомогу	6
1.4. Про строки подання заяви щодо відшкодування витрат на професійну правову допомогу.....	7
1.5. Про належний спосіб звернення до суду із заявою щодо відшкодування судових витрат	7
1.6. Про неможливість відшкодування судових витрат за юридичні послуги, надані особою, яка не є адвокатом.....	8
2. Обґрунтованість і співмірність витрат на правничу допомогу.....	9
2.1. Про обставини, що підлягають перевірці при вирішенні питання щодо розподілу судових витрат на професійну правничу допомогу	9
2.2. Про обґрунтованість витрат на правничу допомогу	10
2.3. Про необхідність документального підтвердження витрат на правову допомогу для їх відшкодування.....	11
2.4. Про співмірність витрат на правничу допомогу із ціною позову.....	12
2.5. Про умови застосування принципу співмірності при стягненні витрат на правничу допомогу.....	13
2.6. Про докази щодо обсягу наданих послуг і виконаних робіт та їх вартості при вирішенні питання про розподіл судових витрат.....	14
2.7. Про погодинний розрахунок правничої допомоги для підтвердження судових витрат	15
2.8. Про неможливість звільнення суб'єкта владних повноважень від компенсації витрат на професійну правничу допомогу.....	15
2.9. Про правила розподілу судових витрат на професійну правничу допомогу третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог на предмет спору, на стороні суб'єкта владних повноважень	16

Огляд судової практики Верховного Суду щодо витрат на професійну правничу допомогу в адміністративному судочинстві

3. Гонорар адвоката та інші складові витрат на професійну правничу допомогу.....	17
3.1. Про фіксований розмір гонорару адвоката як складову витрат на професійну правничу допомогу	17
3.2. Про відшкодування витрат на правничу допомогу при фіксованому розмірі гонорару адвоката в разі незазначення витрат часу на надання правничої допомоги та відсутності підтвердження фактичної сплати за надані послуги.....	18
3.3. Про ключовий критерій оцінки «гонорару успіху» при визначенні суми відшкодування витрат на правничу допомогу	19
3.4. Про захист від стягнення необґрунтованих витрат на правничу допомогу	20
4. Про розподіл витрат на професійну правничу допомогу в разі закриття провадження у справі через відмову від позову або самостійне усунення порушення суб'єктом владних повноважень.....	20
4.1. Про порядок розподілу судових витрат у разі закриття провадження у справі.....	20
4.2. Про умови визначення дій позивача необґрунтованими для стягнення судових витрат у разі закриття провадження у справі	21
4.3. Про розподіл витрат на правничу допомогу в разі закриття провадження через самостійне усунення порушення суб'єктом владних повноважень.....	23
5. Додаткове судове рішення про відшкодування витрат на професійну правничу допомогу	24
5.1. Про винятковість вирішення питання щодо відшкодування витрат на правничу допомогу після ухвалення рішення по суті позовних вимог	24
5.2. Про процесуальні форми вирішення питання щодо стягнення витрат на професійну правничу допомогу після ухвалення рішення по суті позовних вимог	25
5.3. Про підстави та порядок ухвалення додаткового судового рішення щодо розподілу витрат на професійну правничу допомогу.....	26
5.4. Про правову природу та оскаржуваність додаткового судового рішення щодо розподілу витрат на професійну правничу допомогу	28

Огляд судової практики Верховного Суду щодо витрат на професійну правничу допомогу в адміністративному судочинстві

1. Професійна правнича допомога при розгляді справ в адміністративному судочинстві

1.1. Про критерії оцінювання витрат на професійну правничу допомогу

Фізичні особи звернулися до суду з позовом до Ужгородської міської ради, в якому просили визнати протиправним і нечинним рішення Ужгородської міської ради про затвердження детального плану території, обмеженої територією НПО «Реабілітація» та межею міста. Позов обґрунтовано тим, що в детальному плані території, всупереч приписам Генерального плану міста Ужгород, визначено функціональне призначення території, де знаходиться земельна ділянка, як багатопверхову житлову забудову Ж-3. Водночас, згідно з чинним Генеральним планом міста Ужгорода, затвердженим рішенням Ужгородської міської ради, територія, за рахунок якої сформовано земельну ділянку, визначена як проектна територія садибної забудови, фактичне використання – городи. Окружний адміністративний суд рішенням, залишеним без змін постановою апеляційного адміністративного суду, у задоволенні позову відмовив. Верховний Суд касаційну скаргу фізичних осіб – позивачів задовольнив, скасував оскаржувані судові рішення судів попередніх інстанцій, ухвалив нове рішення про задоволення позовних вимог частково. Крім того, Верховний Суд вирішив питання про розподіл судових витрат у справі.

Склад і розмір витрат, пов'язаних з оплатою правової допомоги, входить до предмета доказування у справі. На підтвердження цих обставин суду повинні бути надані договір про надання правової допомоги (договір доручення, договір про надання юридичних послуг та ін.), документи, що свідчать про оплату гонорару та інших витрат, пов'язаних із наданням правової допомоги, оформлені у встановленому законом порядку (квитанція до прибуткового касового ордера, платіжне доручення з відміткою банку або інший банківський документ, касові чеки, посвідчення про відрядження). Зазначені витрати мають бути документально підтверджені та доведені. Відсутність документального підтвердження витрат на правову допомогу, а також розрахунку таких витрат є підставою для відмови в задоволенні вимог про відшкодування таких витрат.

Вирішуючи питання про розподіл судових витрат, суд має враховувати, що розмір відшкодування судових витрат, не пов'язаних зі сплатою судового збору, повинен бути співрозмірним із ціною позову, тобто не має

Огляд судової практики Верховного Суду щодо витрат на професійну правничу допомогу в адміністративному судочинстві

бути явно завищеним порівняно з ціною позову. Також судом мають бути враховані критерії об'єктивного визначення розміру суми послуг адвоката. У зв'язку з цим суд з урахуванням конкретних обставин, зокрема ціни позову, може обмежити такий розмір з огляду на розумну необхідність судових витрат для конкретної справи.

При визначенні суми відшкодування суд має виходити з критерію реальності адвокатських витрат (встановлення їх дійсності та необхідності), а також критерію розумності їхнього розміру, виходячи з конкретних обставин справи та фінансового стану обох сторін.

При вирішенні питання про розподіл судових витрат суд враховує, чи пов'язані ці витрати з розглядом справи; чи є розмір таких витрат обґрунтованим та пропорційним до предмета спору, значення справи для сторін, у тому числі чи міг результат її вирішення вплинути на репутацію сторони або чи викликала справа публічний інтерес; поведінку сторони під час розгляду справи, що призвела до затягування розгляду справи, зокрема подання стороною явно необґрунтованих заяв і клопотань, безпідставне твердження або заперечення стороною певних обставин, які мають значення для справи, тощо; дії сторони щодо досудового вирішення спору (у випадках, коли відповідно до закону досудове вирішення спору є обов'язковим) та щодо врегулювання спору мирним шляхом під час розгляду справи, стадію розгляду справи, на якій такі дії вчинялись, та вважає, що витрати на професійну правничу допомогу підлягають частковому задоволенню.

Постанова КАС ВС від 25 квітня 2025 року у справі № 260/8523/23:
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/126885097>

1.2. Про межі повноважень суду щодо оцінки витрат на професійну правничу допомогу

Товариство з обмеженою відповідальністю «БК "Форт-Пост"» звернулося до суду з позовом до Головного управління Державної податкової служби у Харківській області про визнання протиправними та скасування податкових повідомлень-рішень. Рішенням суду першої інстанції позов задоволено. Додатковим рішенням стягнуто витрати на правничу допомогу в сумі 10 000 грн (позивач заявляв витрати в розмірі 20 000 грн). Суд апеляційної інстанції залишив додаткове рішення без змін. Позивач стверджував, що зменшення витрат на правничу допомогу було безпідставним, оскільки відповідач не довів неспівмірності витрат, а суди самостійно, без належних

Огляд судової практики Верховного Суду щодо витрат на професійну правничу допомогу в адміністративному судочинстві

підстав, зменшили суму компенсації. Верховний Суд рішення судів першої та апеляційної інстанцій скасував, справу в частині розподілу судових витрат передав на новий розгляд до суду першої інстанції.

З 15 грудня 2017 року суд виконує роль арбітра – надає оцінку доказам і доводам щодо розподілу судових витрат, наданим позивачем чи відповідачем, і не може діяти на користь будь-якої зі сторін.

При вирішенні питання про стягнення витрат на професійну правничу допомогу слід надавати оцінку виключно тим обставинам, щодо яких інша сторона мала заперечення.

Постанова КАС ВС від 20 серпня 2021 року у справі № 520/5311/2020: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/99123345>

1.3. Про принцип змагальності під час вирішення питання щодо відшкодування витрат на професійну правничу допомогу

Товариство з обмеженою відповідальністю «Галичина-Захід» звернулося до суду з клопотанням про відшкодування витрат на професійну правничу допомогу в сумі 44 364,16 грн за результатами розгляду справи про визнання необґрунтованим адміністративного арешту майна, запровадженого Офісом великих платників податків Державної податкової служби. Суд першої інстанції задовольнив заяву частково та стягнув 4 208 грн, виходячи з незначної складності справи. Апеляційний суд залишив це рішення без змін. Верховний Суд частково задовольнив касаційну скаргу позивача, а касаційну скаргу Офісу залишив без задоволення, скасував рішення попередніх інстанцій у частині судових витрат і направив справу на новий розгляд.

Саме зацікавлена сторона має вчинити певні дії, спрямовані на відшкодування з іншої сторони витрат на професійну правничу допомогу, а інша сторона має право на відповідні заперечення проти таких вимог, що виключає ініціативу суду з приводу відшкодування витрат на професійну правничу допомогу одній із сторін без відповідних дій з боку такої сторони. Принцип змагальності втілений, зокрема, у положеннях частини сьомої статті 134 КАС України, відповідно до яких обов'язок доведення неспівмірності витрат покладається на сторону, яка заявляє клопотання про зменшення витрат на оплату правничої допомоги адвоката, які підлягають розподілу між сторонами.

Постанова КАС ВС від 1 липня 2021 року у справі № 380/2508/20: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98245041>

Огляд судової практики Верховного Суду щодо витрат на професійну правничу допомогу в адміністративному судочинстві

1.4. Про строки подання заяви щодо відшкодування витрат на професійну правову допомогу

Товариство з обмеженою відповідальністю «Лемберг-Плаза Сервіс» звернулося до суду з позовом до Головного управління Державної податкової служби у Львівській області про визнання протиправною бездіяльності щодо невнесення до Реєстру заяв про повернення суми бюджетного відшкодування податку на додану вартість даних щодо сум бюджетного відшкодування податку на додану вартість, що підлягають поверненню позивачу, та зобов'язання вчинити відповідні дії. Рішенням суду першої інстанції, залишеним без змін постановою суду апеляційної інстанції, позов задоволено. Додатковим рішенням суду першої інстанції, залишеним без змін судом апеляційної інстанції, заяву позивача про стягнення витрат на професійну правничу допомогу задоволено частково, стягнуто за рахунок бюджетних асигнувань відповідача судові витрати у вигляді витрат на професійну правничу допомогу на суму 10 000 грн. У стягненні судових витрат на суму 20 000 грн відмовлено. У касаційній скарзі позивач обґрунтовував своє право на компенсацію витрат на правничу допомогу в сумі 40 000 грн. Верховний Суд залишив касаційну скаргу без задоволення, оскаржуване судові рішення – без змін.

Заява про відшкодування витрат на професійну правничу допомогу залишається без розгляду зі спливом п'яти днів після ухвалення рішення суду, зокрема, при подачі доказів про розмір витрат, які сторона сплатила у зв'язку з апеляційним розглядом справи.

На час ухвалення судом апеляційної інстанції постанови позивач не надав доказів витрат адвоката на правничу допомогу, а суд апеляційної інстанції, враховуючи право позивача надати відповідні докази протягом п'яти днів після ухвалення рішення суду, не мав можливості вирішити питання про відшкодування витрат на правничу допомогу в день прийняття постанови.

Постанова КАС ВС від 24 листопада 2020 року у справі № 1.380.2019.002189: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/93052888>

1.5. Про належний спосіб звернення до суду із заявою щодо відшкодування судових витрат

Фермерське господарство «Наталія» звернулося до суду з позовом до Головного управління Державної податкової служби у Дніпропетровській області та Державної податкової служби України про визнання протиправним рішення стосовно відмови в реєстрації податкової накладної та зобов'язання повторно розглянути питання щодо її реєстрації. Рішенням суду першої інстанції позов задоволено частково.

Огляд судової практики Верховного Суду щодо витрат на професійну правничу допомогу в адміністративному судочинстві

Позивач звернувся до суду із заявою про ухвалення додаткового рішення про стягнення витрат на правову допомогу в сумі 10 000 грн. Ухвалою суду першої інстанції, залишеною без змін судом апеляційної інстанції, заяву позивача про ухвалення додаткового судового рішення залишено без розгляду. Суди виходили з того, що заявник до закінчення судових дебатів у справі заяву про стягнення понесених витрат на професійну правничу допомогу не подав. Верховний Суд залишив касаційну скаргу без задоволення, а рішення судів першої та апеляційної інстанцій – без змін.

Зазначення у прохальній частині адміністративного позову узагальненої вимоги про стягнення судових витрат за результатами вирішення спору не може розцінюватись як належне звернення до суду із заявою про відшкодування судових витрат (в тому числі на правову допомогу), адже за такого викладу прохальної частини, без наведення жодних мотивів та обґрунтувань суд фактично позбавлений можливості встановити склад таких витрат, факт їх понесення і розмір.

Постанова КАС ВС від 26 липня 2023 року у справі № 160/16902/20: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112470741>

1.6. Про неможливість відшкодування судових витрат за юридичні послуги, надані особою, яка не є адвокатом

Позивач звернувся до суду з позовом до Головного управління Національної поліції у місті Києві про визнання протиправною бездіяльністю щодо неврахування до стажу служби в поліції строку його служби в органах внутрішніх справ та зобов'язання врахувати цей стаж шляхом внесення змін до наказу. Позов мотивовано тим, що відповідач неправильно визначив стаж служби позивача, що впливало на його службові права та гарантії. Суди попередніх інстанцій позов задоволено повністю. Суд апеляційної інстанції відмовив у задоволенні заяви про ухвалення додаткового рішення щодо стягнення витрат на правничу допомогу, оскільки особа, яка надавала юридичні послуги, не мала статусу адвоката. У касаційній скарзі позивач просив скасувати ухвалу апеляційного суду та стягнути заявлені судові витрати. Скаржник зазначав, що правовий висновок Верховного Суду про неможливість відшкодування витрат на юридичні послуги, надані не адвокатом, потребує перегляду. На його думку, такі витрати повинні компенсуватися незалежно від статусу особи, яка представляла інтереси сторони у спорі з державним органом. Верховний Суд залишив касаційну скаргу без задоволення, а ухвалу суду апеляційної інстанції – без змін.

Огляд судової практики Верховного Суду щодо витрат на професійну правничу допомогу в адміністративному судочинстві

Поняття «надання професійної правничої допомоги» не тотожне поняттю «представництво особи в суді». Надання професійної правничої допомоги здійснюють лише адвокати, натомість представництво особи у суді може бути здійснене за вибором особи адвокатом або іншим суб'єктом. Таким чином, витрати на юридичні послуги, надані стороні у справі іншою, ніж адвокат, особою, не належать до витрат на професійну правничу допомогу та не можуть бути відшкодовані.

Постанова КАС ВС від 19 травня 2026 року у справі № 320/46824/23
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/136644967>

2. Обґрунтованість і співмірність витрат на правничу допомогу

2.1. Про обставини, що підлягають перевірці при вирішенні питання щодо розподілу судових витрат на професійну правничу допомогу

Товариство з обмеженою відповідальністю «Джерело-2» звернулося до суду з позовом до Головного управління Державної податкової служби у Кіровоградській області та Державної податкової служби України про визнання протиправними рішень щодо зупинення реєстрації податкових накладних і зобов'язання їх зареєструвати. Позивач також просив стягнути з відповідачів витрати на правничу допомогу в сумі 33 000 грн. Рішенням суду першої інстанції позов задоволено частково, проте у стягненні витрат на правничу допомогу відмовлено через неподання відповідних доказів на момент ухвалення рішення. Апеляційний суд залишив рішення суду першої інстанції без змін. Верховний Суд залишив касаційну скаргу без задоволення, оскаржувані судові рішення – без змін.

Наявність / відсутність з боку іншої сторони заперечень проти відшкодування витрат на професійну правничу допомогу має значення лише для розв'язання питання про співмірність заявлених до відшкодування судових витрат на правову допомогу, але не впливає на обов'язок суду під час вирішення питання про розподіл судових витрат на професійну правничу допомогу застосовувати вимоги частин першої – четвертої статті 134 цього КАС України і перевіряти заявлені витрати на відповідність іншим, окрім співмірності, критеріям.

Під час перевірки дотримання судом першої інстанції норм процесуального права при ухваленні судового рішення по суті позовних

Огляд судової практики Верховного Суду щодо витрат на професійну правничу допомогу в адміністративному судочинстві

вимог перевірки й оцінці підлягають такі обставини (у сукупності): 1) наявність безпосередньої правової вимоги про здійснення розподілу судових витрат, пов'язаних із розглядом справи; 2) наявність відповідної заяви про надання доказів понесених судових витрат протягом п'яти днів після ухвалення рішення суду.

Відсутність першої із цих обставин унеможлиблює взагалі вирішення судом питання про розподіл судових витрат як у судовому рішенні за результатом розгляду справи, так і в порядку, визначеному статтею 252 КАС України. Відсутність же другої обставини (за наявності першої) унеможлиблює відкладення відповідно до вимог частин третьої – п'ятої статті 143 КАС України вирішення питання про судові витрати, пов'язані з розглядом справи, у зв'язку з чим є підставою для вирішення судом цього питання саме в судовому рішенні, яким закінчується розгляд справи, на підставі наявних у матеріалах справи доказів.

Постанова КАС ВС від 25 липня 2023 року у справі № 340/4492/22:
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/112414555>

2.2. Про обґрунтованість витрат на правничу допомогу

Фізична особа звернулася до суду з позовом до Департаменту реєстрації Харківської міської ради та державного реєстратора про скасування рішення про відмову в проведенні реєстраційних дій і зобов'язання зареєструвати право власності на квартиру. Суд першої інстанції відмовив у задоволенні позову. Додатковим рішенням стягнуто за рахунок бюджетних асигнувань витрати, пов'язані з вчиненням інших процесуальних дій, необхідних для розгляду справи, у розмірі 412,60 грн, а в ухваленні додаткового рішення про стягнення витрат на правову допомогу відмовлено. Суд апеляційної інстанції залишив рішення суду першої інстанції без змін. Додаткову постанову суду першої інстанції скасував, прийняв додаткову постанову, якою стягнув за рахунок бюджетних асигнувань судові витрати на професійну правничу допомогу в розмірі 5 500,67 грн. Верховний Суд скасував рішення судів попередніх інстанцій, ухвалив нове рішення, яким позов задовольнив частково: визнав протиправним і скасував рішення державного реєстратора про відмову в проведенні реєстраційних дій та зобов'язав повторно розглянути заяву про держреєстрацію. Стягнув на користь позивачки витрати на правничу допомогу в розмірі 26 880 грн і судовий збір у розмірі 4 831,20 грн.

Огляд судової практики Верховного Суду щодо витрат на професійну правничу допомогу в адміністративному судочинстві

Вжитий у статті 138 КАС України термін «інших процесуальних дій» стосується вчинення учасниками справи або особами, які не є учасниками судового процесу, дій, пов'язаних саме з процесом доказування (збір доказів, їх огляд та забезпечення) у справі.

Встановленням законом вичерпного переліку судових витрат означає, що на присудження судом саме цих витрат у разі настання відповідних обставин (задоволення позову, залишення його без розгляду чи закриття провадження у справі), а не будь-яких інших може розраховувати особа, що звернулася до суду з позовом.

Вирішенню питання про розподіл судових витрат передують врахування судом, зокрема, обґрунтованості та пропорційності розміру таких витрат до предмета спору, значення справи для сторін. Принципи обґрунтованості та пропорційності розміру витрат до предмета спору повинні розглядатися, у тому числі, через призму принципу співмірності, який включає такі критерії: складність справи та виконаних робіт (наданих послуг); час, витрачений на виконання відповідних робіт (надання послуг); обсяг наданих послуг та виконаних робіт; ціну позову та (або) значення справи для сторони. Крім того, врахування таких критеріїв законодавець не ставить у залежність від результату розгляду справи.

Постанова КАС ВС від 2 грудня 2024 року у справі № 520/24417/23:
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/123448752>

2.3. Про необхідність документального підтвердження витрат на правову допомогу для їх відшкодування

Фізична особа звернулася до суду з позовом до Головного управління Державної податкової служби у Волинській області, Державної податкової служби України, в якому просила визнати протиправним і скасувати податкове повідомлення-рішення та рішення Державної податкової служби України про результати розгляду скарги. Рішенням окружного адміністративного суду, залишеним без змін постановою апеляційного адміністративного суду, позов задоволено частково. Визнано протиправним і скасовано податкове повідомлення-рішення, у задоволенні іншої частини позовних вимог відмовлено. Додатковим рішенням окружного адміністративного суду заяву представника позивача про ухвалення додаткового рішення щодо розподілу витрат на професійну правничу допомогу в сумі 50 000,00 грн задоволено. Постановою апеляційного адміністративного суду додаткове рішення окружного адміністративного суду змінено, стягнуто на користь позивача за рахунок

Огляд судової практики Верховного Суду щодо витрат на професійну правничу допомогу в адміністративному судочинстві

бюджетних асигнувань витрати на професійну правничу допомогу в розмірі 46 500,00 грн. Верховний Суд касаційну скаргу контролюючого органу залишив без задоволення, а оскаржуване рішення суду апеляційної інстанції – без змін.

Правова допомога є багатоаспектною, різною за змістом, обсягом та формами і може включати консультації, роз'яснення, складення позовів і звернень, довідок, заяв, скарг, здійснення представництва, зокрема в судах та інших державних органах, тощо. Вибір форми та суб'єкта надання такої допомоги залежить від волі особи, яка бажає її отримати. Право на правову допомогу – це гарантована державою можливість кожної особи отримати таку допомогу в обсязі та формах, визначених нею, незалежно від характеру правовідносин особи з іншими суб'єктами права.

Надані послуги повинні бути обґрунтованими, тобто доцільність надання такої послуги та її вплив на кінцевий результат розгляду справи, якого прагне сторона, повинні бути доведені стороною у справі.

Постанова КАС ВС від 25 червня 2024 року у справі № 320/11734/22:
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/120003793>

2.4. Про співмірність витрат на правничу допомогу із ціною позову

Фізична особа звернулася до суду з позовом до Головного управління Державної фіскальної служби у Київській області про визнання протиправним та скасування податкового повідомлення-рішення, яким визначено податкове зобов'язання з транспортного податку. Рішенням суду першої інстанції, залишеним без змін постановою суду апеляційної інстанції, позов задоволено. Позивач звернувся із заявою про відшкодування витрат на правову допомогу в розмірі 58 200 грн. Вирішуючи питання про стягнення витрат на правничу допомогу, апеляційний суд задовольнив заяву частково, стягнувши 10 000 грн витрат. Суд апеляційної інстанції визнав такими, що не належать до витрат, пов'язаних із розглядом справи, послуги, зазначені в акті приймання-передачі, а саме збір та опрацювання документальних матеріалів, що стали підставою для прийняття податкового повідомлення-рішення, надання загальних консультацій, роз'яснень та письмових висновків, складання скарг, розроблення, структуризація та складання процесуальних документів, подання документів на підпис клієнту та виготовлення копій, направлення до суду матеріалів. Верховний Суд залишив касаційну скаргу без задоволення, а рішення суду апеляційної інстанції – без змін.

Огляд судової практики Верховного Суду щодо витрат на професійну правничу допомогу в адміністративному судочинстві

При вирішенні питання про стягнення судових витрат суд застосував критерії, з урахуванням яких визначається розмір витрат на оплату послуг адвоката, які встановлені частиною п'ятою статті 134 КАС України, зокрема суд визнав значно завищеними та необґрунтованими витрати адвоката, виходячи з того, що ця справа розглядалась окружним адміністративним судом у порядку письмового провадження без участі сторін та є справою незначної складності, а характер спірних правовідносин і предмет доказування не вимагають проведення судового засідання з обов'язковою явкою сторін для повного та всебічного встановлення обставин справи. Крім того, предмет спору в справі не є складним, містить лише один епізод спірних правовідносин і не потребує вивчення великого обсягу фактичних даних. При вирішенні питання про розподіл судових витрат суд повинен враховувати, що розмір відшкодування судових витрат, не пов'язаних зі сплатою судового збору, має бути співмірним із ціною позову.

Постанова КАС ВС від 3 листопада 2020 року у справі № 810/3213/16: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/92601745>

2.5. Про умови застосування принципу співмірності при стягненні витрат на правничу допомогу

Фізична особа звернулася до суду з позовом до Головного управління Пенсійного фонду України в м. Києві, у якому просила визнати протиправними дії щодо обмеження граничного розміру збільшення пенсії в результаті її перерахунку та зобов'язати не обмежувати розмір збільшеної пенсії. Рішенням окружного адміністративного суду, залишеним без змін постановою апеляційного адміністративного суду, позов задоволено частково, зобов'язано відповідача здійснити виплату пенсії позивачу з урахуванням індексації, без обмеження її максимального розміру, з урахуванням раніше виплачених сум, та стягнуто на користь позивача за рахунок бюджетних асигнувань витрати зі сплати судового збору в розмірі 900,00 грн. Позивач подав до суду першої інстанції заяву про ухвалення додаткового рішення про стягнення з відповідача на його користь витрат на правничу допомогу в розмірі 6000,00 грн. Додатковим рішенням суду першої інстанції, залишеним без змін постановою суду апеляційної інстанції, стягнуто на користь позивача витрати на професійну правничу допомогу в розмірі 3 000 грн. Верховний Суд касаційну скаргу задовольнив частково, додаткове судове рішення скасував, здійснив розподіл судових витрат: стягнув за рахунок бюджетних асигнувань суму витрат на правничу допомогу в розмірі 6 000,00 грн.

Огляд судової практики Верховного Суду щодо витрат на професійну правничу допомогу в адміністративному судочинстві

Принцип співмірності розміру витрат на професійну правничу допомогу повинен застосовуватися відповідно до вимог частини шостої статті 134 КАС України за наявності клопотання іншої сторони. Це означає, що відповідач як особа, яка заперечує зазначений позивачем розмір витрат на оплату правничої допомоги, зобов'язаний навести обґрунтування та надати відповідні докази на підтвердження його доводів щодо неспівмірності заявлених судових витрат із заявленими позовними вимогами, подавши відповідне клопотання про зменшення витрат на оплату правничої допомоги, а суд, керуючись принципом співмірності, обґрунтованості та фактичності, вирішує питання щодо розподілу судових витрат, керуючись критеріями, закріпленими у статті 139 КАС України.

Постанова КАС ВС від 19 березня 2025 року у справі № 320/39247/23: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125967515>

2.6. Про докази щодо обсягу наданих послуг і виконаних робіт та їх вартості при вирішенні питання про розподіл судових витрат

Фізична особа звернулася до суду з позовом до Управління Пенсійного фонду України в м. Енергодарі Запорізької області про визнання протиправними дій щодо відмови в перерахуванні пенсії за віком та зобов'язання здійснити такий перерахунок. Суд першої інстанції позов задовольнив частково. Суд апеляційної інстанції залишив рішення суду першої інстанції без змін. Верховний Суд частково задовольнив касаційну скаргу позивача, залишив без задоволення скаргу відповідача, рішення судів попередніх інстанцій скасував у частині розподілу судових витрат і передав справу на новий розгляд у цій частині до суду першої інстанції.

Від учасника справи вимагається подання доказів щодо обсягу наданих послуг і виконаних робіт та їх вартості, що сплачена або підлягає сплаті відповідною стороною або третьою особою, але не доказів обґрунтування часу, витраченого фахівцем у галузі права. Що стосується часу, витраченого правником, то зі змісту вказаних норм процесуального права можна зробити висновок, що достатнім є підтвердження лише кількості такого часу, але не обґрунтування, що саме така кількість часу витрачена на відповідні дії.

Постанова КАС ВС від 20 грудня 2018 року у справі № 316/1923/16-а (2-а/316/41/17): <https://reyestr.court.gov.ua/Review/78771166>

Огляд судової практики Верховного Суду щодо витрат на професійну правничу допомогу в адміністративному судочинстві

2.7. Про погодинний розрахунок правничої допомоги для підтвердження судових витрат

Виконавчий комітет Рівненської міської ради звернувся до суду з позовом до Управління забезпечення надання адміністративних послуг Рівненської міської ради та державного реєстратора, за участю третіх осіб – особа_1, особа_2, про визнання протиправними і скасування рішень про державну реєстрацію прав та їх обтяжень щодо частин житлового будинку. Ухвалою суду першої інстанції позов залишено без розгляду у зв'язку з пропуском строку звернення до суду. Треті особи звернулися до суду із заявою, в якій просили провести розподіл судових витрат, пов'язаних із отриманням правничої допомоги адвоката, щодо супроводу цієї справи. Ухвалою суду першої інстанції, залишеною без змін постановою апеляційного адміністративного суду, присуджено на користь особа_2 за рахунок бюджетних асигнувань Виконавчого комітету Рівненської міської ради судові витрати з надання правничої допомоги в сумі 7 450 грн. Верховний Суд залишив касаційну скаргу без задоволення, а рішення судів попередніх інстанцій – без змін.

Для підтвердження наданої у справі правової допомоги необхідно подавати розрахунок її погодинної вартості, передбачений договором про надання такої допомоги та зазначений в акті приймання-передачі послуг. Розрахунок платної правової допомоги повинен відображати вартість нормо-години на виконання послуги і час, витрачений на такі дії, як-от: участь у судових засіданнях; вчинення окремих процесуальних дій поза судовим засіданням; ознайомлення з матеріалами справи в суді тощо.

Постанова КАС ВС від 1 жовтня 2018 року у справі № 569/17904/17: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/76885538>

2.8. Про неможливість звільнення суб'єкта владних повноважень від компенсації витрат на професійну правничу допомогу

Товариство з обмеженою відповідальністю «АТБ-інвест» звернулося до суду з позовом до Офісу великих платників податків Державної фіскальної служби про визнання протиправними та скасування податкових повідомлень-рішень. Рішенням окружного адміністративного суду позовні вимоги задоволено частково: визнано протиправними та скасовано податкові повідомлення-рішення. Позивач звернувся до суду першої інстанції із заявою про стягнення з відповідача витрат на професійну правничу допомогу в сумі 40 500,00 грн. Додатковим рішенням суду

Огляд судової практики Верховного Суду щодо витрат на професійну правничу допомогу в адміністративному судочинстві

першої інстанції, залишеним без змін судом апеляційної інстанції, стягнуто на користь позивача витрати на професійну правничу допомогу за рахунок бюджетних асигнувань у сумі 15 000 грн. В задоволенні іншої частини заяви відмовлено. Верховний Суд залишив касаційну скаргу без задоволення, а рішення судів попередніх інстанцій – без змін.

Доводи суб'єкта владних повноважень не містять обґрунтувань, які б спростовували висновки судів попередніх інстанцій щодо співмірності погоджених до відшкодування судових витрат з обсягом виконаних адвокатом робіт, так само як і не містять розрахунку суми витрат, які є належними до відшкодування. Натомість фактично зводяться до необхідності звільнення відповідача від обов'язку відшкодування таких витрат у будь-якому розмірі у зв'язку з відсутністю бюджетних асигнувань на відповідну групу видатків. Чинне процесуальне законодавство встановлює право особи на відшкодування витрат на правничу допомогу та можливість зменшення розміру таких виплат за обґрунтованим клопотанням іншої сторони, однак не передбачає можливості звільнення суб'єкта владних повноважень від компенсації судових витрат у порядку, визначеному в статті 139 КАС України.

Постанова КАС ВС від 17 червня 2021 року у справі № 160/7333/19: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97771170>

2.9. Про правила розподілу судових витрат на професійну правничу допомогу третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог на предмет спору, на стороні суб'єкта владних повноважень

Фізична особа звернулася до суду з позовом до Березівської міської ради Одеської області, в якому просила визнати протиправним та скасувати рішення Березівської міської ради про надання дозволу особа_1 на виготовлення технічної документації із землеустрою щодо встановлення (відновлення) меж земельної ділянки в натурі (на місцевості) для будівництва та обслуговування житлового будинку, господарських будівель і споруд. Рішенням окружного адміністративного суду, залишеним без змін постановою апеляційного адміністративного суду, у задоволенні позову відмовлено. Стягнуто з позивача на користь третьої особи судові витрати на професійну правничу допомогу в сумі 5 000,00 грн. Третя особа не погодилась із сумою відшкодованих витрат і просила стягнути з позивача судові витрати на професійну правничу допомогу в сумі 10 000 грн. Верховний Суд залишив касаційну скаргу без задоволення, а оскаржувані судові рішення – без змін.

Огляд судової практики Верховного Суду щодо витрат на професійну правничу допомогу в адміністративному судочинстві

Право на відшкодування судових витрат, понесених третьою особою, яка не заявляє самостійних вимог на предмет спору, реалізується за правилами розподілу судових витрат, які встановлені для тієї сторони у справі, на боці якої виступала ця третя особа, та залежно від того, заперечувала чи підтримувала така особа заявлені позовні вимоги.

У справі, яка розглядається, заявник брав участь у справі як третя особа, яка не заявляє самостійних вимог на предмет спору, на стороні відповідача (суб'єкта владних повноважень) та заперечував проти заявлених позовних вимог.

Таким чином, судові витрати, понесені заявником, підлягали відшкодуванню в тому ж порядку, в якому відшкодовувались би судові витрати відповідача, тобто в порядку частини 2 статті 139 КАС України, положення якої передбачають відшкодування відповідачу – суб'єкту владних повноважень документально підтверджених витрат, пов'язаних лише із залученням свідків та проведенням судових експертиз, і не встановлюють стягнення в порядку розподілу судових витрат на правничу допомогу при ухваленні рішення на користь такого суб'єкта.

Постанова КАС ВС від 11 грудня 2024 року у справі № 494/1193/22:
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/123733590>

3. Гонорар адвоката та інші складові витрат на професійну правничу допомогу

3.1. Про фіксований розмір гонорару адвоката як складову витрат на професійну правничу допомогу

Фізична особа звернулася до суду з позовом до Головного управління Державної фіскальної служби у м. Києві про визнання протиправним та скасування податкового повідомлення-рішення. Позивачка також просила стягнути витрати на правничу допомогу. Суд першої інстанції позов задовольнив повністю, визнав податкове повідомлення-рішення протиправним і стягнув на користь позивачки 12 350 грн витрат на правничу допомогу. Суд апеляційної інстанції рішення скасував у частині компенсації витрат на правничу допомогу, зазначивши, що позивач не надав детального опису наданих послуг. Верховний Суд касаційну скаргу задовольнив: скасував рішення апеляційного суду в частині відмови у стягненні витрат на правничу допомогу та залишив у силі рішення суду першої інстанції в цій частині.

Огляд судової практики Верховного Суду щодо витрат на професійну правничу допомогу в адміністративному судочинстві

З огляду на умови договору про надання правової допомоги, враховуючи складання і підписання адвокатом усіх процесуальних документів від імені і в інтересах позивача в цій справі, витрати на правову допомогу в сумі 12 350 грн є реальними та підтвердженими матеріалами справи. Щодо відсутності детального опису робіт на виконання положень частини четвертої статті 134 КАС України, то зміст цієї норми запроваджений «для визначення розміру витрат», тоді як у межах цієї справи розмір гонорару адвоката, встановлений сторонами договору у фіксованому розмірі, не залежить від обсягу послуг та часу, витраченого представником позивача, а отже є визначеним.

Постанова КАС ВС від 28 грудня 2020 року у справі № 640/18402/19: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/93859342>

3.2. Про відшкодування витрат на правничу допомогу при фіксованому розмірі гонорару адвоката в разі незазначення витрат часу на надання правничої допомоги та відсутності підтвердження фактичної сплати за надані послуги

Приватне акціонерне товариство «Розівський елеватор» звернулося до суду з позовом до державного реєстратора та Департаменту реєстраційних послуг Запорізької міської ради про визнання протиправним рішення про відмову в державній реєстрації права постійного користування земельною ділянкою і зобов'язання внести відповідні відомості до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно. Суд першої інстанції позов задовольнив частково та ухвалив додаткову постанову про стягнення 5 000 грн витрат на правничу допомогу. Суд апеляційної інстанції залишив це рішення без змін та ухвалив додаткову постанову про стягнення з відповідача 3 000 грн витрат на правничу допомогу. Верховний Суд залишив касаційну скаргу без задоволення, погодившись із висновками апеляційного суду про наявність підстав для стягнення витрат, навіть за умов відсутності підтвердження фактичної сплати, якщо є документи про надані послуги.

Посилання на неспівмірність заявленої до відшкодування суми витрат на правничу допомогу у зв'язку з незазначенням у наданих документах часу, витраченого на її виконання, і кількості годин, які були витрачені на виконання робіт, є безпідставними, оскільки розмір винагороди (гонорару) адвоката за надання правової допомоги був визначений

Огляд судової практики Верховного Суду щодо витрат на професійну правничу допомогу в адміністративному судочинстві

Договором про надання правової допомоги у вигляді фіксованої суми, яка не змінюється залежно від обсягу послуг та витраченого адвокатом часу. Фіксований розмір гонорару означає, що в разі настання визначених таким договором умов платежу конкретний склад дій адвоката, що були вчинені на виконання цього договору й призвели до настання цих умов, не має жодного значення для визначення розміру адвокатського гонорару в конкретному випадку. Саме лише незазначення учасником справи в детальному описі робіт (наданих послуг) витрат часу на надання правничої допомоги не може перешкодити суду встановити розмір витрат на професійну правничу допомогу (у випадку домовленості між сторонами договору про встановлений фіксований розмір обчислення гонорару).

Постанова КАС ВС від 11 грудня 2024 року у справі № 280/5064/20:
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/123697324>

3.3. Про ключовий критерій оцінки «гонорару успіху» при визначенні суми відшкодування витрат на правничу допомогу

Товариство з обмеженою відповідальністю «Екотехнік-Дунаївці» звернулося до суду з позовом до Головного управління Державної податкової служби в Хмельницькій області, в якому просило суд визнати протиправними та скасувати податкові повідомлення-рішення. Рішенням окружного адміністративного суду, залишеним без змін постановою апеляційного адміністративного суду, позов задоволено частково. Верховний Суд оскаржувани судові рішення залишив без змін та вирішив питання розміру витрат на правничу допомогу та гонорару адвоката.

При визначенні суми відшкодування судових витрат на правничу допомогу суд має виходити з критерію реальності адвокатських витрат (встановлення їхньої дійсності та необхідності), а також критерію розумності їхнього розміру, виходячи з конкретних обставин справи та фінансового стану обох сторін. Ключовим критерієм під час розгляду питання щодо можливості стягнення «гонорару успіху» у справі є розумність заявлених витрат. Тобто розмір відповідної суми має бути обґрунтованим. Крім того, підлягає оцінці необхідність саме такого розміру витрат.

Постанова КАС ВС від 19 грудня 2024 року у справі № 560/853/20:
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/123916988>

3.4. Про захист від стягнення необґрунтованих витрат на правничу допомогу

Дочірнє підприємство «Донецький облавтодор» ВАТ «ДАК «Автомобільні дороги України» звернулося до суду з позовом до Головного управління Державної податкової служби у Донецькій області про визнання неправомірною бездіяльністю щодо реєстрації податкових накладних і скасування податкового повідомлення-рішення про нарахування штрафних санкцій. Рішенням суду першої інстанції, залишеним без змін постановою суду апеляційної інстанції, позов задоволено. Додатковим рішенням суду стягнуто з відповідача 6500 грн витрат на професійну правничу допомогу. Витрати підтверджені договором, актами наданих послуг та платіжними дорученнями. Головне управління Державної податкової служби у Донецькій області оскаржило додаткове рішення і постанову апеляційного суду, посилаючись на недостатність доказів та завищення суми витрат. Верховний Суд залишив касаційну скаргу без задоволення, а оскаржувані судові рішення – без змін.

Суд не зобов'язаний присуджувати стороні, на користь якої ухвалене судове рішення, усі понесені нею витрати на професійну правничу допомогу, якщо, керуючись принципами справедливості та верховенства права, установить, що розмір гонорару, визначений стороною та її адвокатом, є завищеним щодо іншої сторони спору з огляду на такі критерії, як складність справи, витрачений адвокатом час, значення спору для сторони тощо.

Постанова КАС ВС від 14 липня 2021 року у справі № 200/7763/19-а:
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/98306546>

4. Про розподіл витрат на професійну правничу допомогу в разі закриття провадження у справі через відмову від позову або самостійне усунення порушення суб'єктом владних повноважень

4.1. Про порядок розподілу судових витрат у разі закриття провадження у справі

Товариство з обмеженою відповідальністю «Лемберг-Плаза Сервіс» звернулося досуду з позовом до Головного управління Державної фіскальної служби у Львівській області про визнання протиправними дій щодо проведення камеральної перевірки з питань достовірності нарахування бюджетного відшкодування податку на додану вартість. Рішенням суду першої інстанції позов

Огляд судової практики Верховного Суду щодо витрат на професійну правничу допомогу в адміністративному судочинстві

задоволено, стягнуто за рахунок бюджетних асигнувань Головного управління Державної фіскальної служби у Львівській області на користь позивача 1 921 грн судового збору та 40 000 грн витрат на правничу допомогу. Апеляційний суд скасував рішення суду першої інстанції в частині розподілу судових витрат на правничу допомогу та ухвалив у цій частині нове рішення, яким стягнув 6 000 грн витрат на правничу допомогу. В решті рішення суду першої інстанції залишено без змін. Додатковою постановою апеляційного суду стягнуто 2 000 грн витрат на професійну правничу допомогу. Позивач, не погоджуючись із висновками суду апеляційної інстанції, вказав, що надані ним докази обґрунтовують факт, обсяг, грошову та часову ознаку надання професійної правничої допомоги. Відповідач вказав, що судом не були враховані критерії реальності адвокатських витрат (встановлення їх дійсності та необхідності), а також критерій розумності їх розміру з огляду на конкретні обставини справи та фінансовий стан обох сторін. Верховний Суд задовольнив касаційні скарги частково: скасував судові рішення у справі та закрив провадження у справі.

Скасувавши податкове повідомлення-рішення в адміністративному порядку, суб'єкт владних повноважень повністю нівелював наслідки проведеної відповідачем камеральної перевірки, чим поновив право позивача, порушене діями з її проведення, та усунув перешкоди у праві на бюджетне відшкодування, яке в позивача існувало до моменту звернення до суду та яке може бути реалізоване шляхом виконання передбачених законом процедур.

З урахуванням обставин, що склалися, за відсутності чіткого правового регулювання розподілу судових витрат у такому випадку судові витрати несе та зі сторін, з вини якої такі витрати виникли. Так, визнавши помилку й усунувши її, сторона відповідача не давала приводу для подальшого розгляду справи, адже права позивача були поновлені й без завершення судового процесу. Судові витрати, пов'язані з розглядом справи, мають бути залишені за тими ж сторонами.

Постанова КАС ВС від 9 грудня 2020 року у справі № 1.380.2019.001303: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/93471844>

4.2. Про умови визначення дій позивача необґрунтованими для стягнення судових витрат у разі закриття провадження у справі

Приватна фірма «СНОВ» звернулася до суду з позовом до Департаменту архітектури та містобудування Запорізької міської ради, третя особа, яка не заявляє самостійних

Огляд судової практики Верховного Суду щодо витрат на професійну правничу допомогу в адміністративному судочинстві

вимог на предмет спору, на стороні відповідача: Товариство з обмеженою відповідальністю «Запоріжелітбуд» про визнання дій щодо видачі паспортів прив'язки тимчасових споруд Товариству з обмеженою відповідальністю «Запоріжелітбуд» неправомірними, скасування цих паспортів та зобов'язання розглянути документи позивача щодо отримання відповідних паспортів. Позов мотивовано тим, що позивач вважав себе чинним орендарем земельних ділянок, на які відповідач видав паспорти третій особі під час дії договорів оренди. Суд першої інстанції закриття провадження, вказавши, що спір не є публічно-правовим, оскільки позивач і відповідач перебували в рівноправних земельних правовідносинах, без реалізації владних управлінських функцій. Апеляційний суд погодився з цим висновком, змінивши роз'яснення про підсудність спору – замість цивільної юрисдикції справу слід розглядати в порядку господарського судочинства. Товариство з обмеженою відповідальністю «Запоріжелітбуд» подало заяву про стягнення з позивача судових витрат на правничу допомогу. Суд першої інстанції додатковим рішенням частково задовольнив заяву, стягнувши з Приватної фірми «СНОВ» 3 842 грн. Апеляційний суд додатковою постановою залишив це рішення без змін. Позивач не погодився з вказаними рішеннями судів попередніх інстанцій та вказав, що саме відповідачем здійсненні незаконні та протиправні дії щодо видачі паспортів прив'язки на тимчасові споруди третій особі під час дії договору оренди земельної ділянки між Запорізькою міською радою та позивачем. Також позивач вказав, що стягнення судових витрат є передчасним, оскільки наданими третьою особою документами не підтверджується фактичний обсяг витрат на правничу допомогу, а також відсутні докази необґрунтованих дій позивача, внаслідок чого провадження по справі було закрито. Верховний Суд оскаржувані судові рішення залишив без змін, а додаткове судові рішення скасував, та ухвалив нову постанову про відмову в задоволенні заяви Товариства з обмеженою відповідальністю «Запоріжелітбуд» про ухвалення додаткового судового рішення про стягнення судових витрат на правничу допомогу.

Необхідною умовою для застосування положень частини 10 статті 139 КАС України в разі закриття провадження у справі є доведення факту вчинення позивачем необґрунтованих дій. Під такими діями слід розуміти завідомо безпідставне та/або штучне ініціювання судового провадження тощо. При цьому заявник у такому випадку повинен надати суду вмотивоване та підтвержене доказами клопотання про компенсацію відповідних витрат із зазначенням, у чому саме полягають відповідні необґрунтовані дії позивача.

Огляд судової практики Верховного Суду щодо витрат на професійну правничу допомогу в адміністративному судочинстві

Третя особа не довела, а судами першої та апеляційної інстанцій не встановлено факту вчинення з боку позивача дій, які можна визнати необґрунтованими в розумінні статті 139 КАС України. При цьому само по собі пред'явлення позову до суду з порушенням правил юрисдикції та, як наслідок, закриття судом провадження у справі не можуть бути достатнім свідченням необґрунтованості дій позивача.

Постанова КАС ВС від 18 березня 2020 року у справі № 280/5628/18: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88304335>

4.3. Про розподіл витрат на правничу допомогу в разі закриття провадження через самостійне усунення порушення суб'єктом владних повноважень

Позивачка звернулася до суду з позовом до Департаменту патрульної поліції та посадової особи цього органу про визнання протиправною та скасування постанови про накладення адміністративного стягнення. Позивачка вважала, що її безпідставно притягнуто до адміністративної відповідальності за порушення правил дорожнього руху, тому просила скасувати постанову про накладення штрафу та стягнути судові витрати. Судами встановлено, що після відкриття провадження у справі Департамент патрульної поліції самостійно скасував оскаржувану постанову та закриття справу про адміністративне правопорушення у зв'язку з відсутністю події та складу правопорушення. Підставою для скасування стало те, що адміністративне стягнення накладено помилково через невідповідність реєстраційних даних транспортного засобу позивачки даним автомобіля, який фактично був зафіксований системою автоматичної фіксації порушень. Суд першої інстанції закриття провадження у справі на підставі пункту 8 частини першої статті 238 КАС України та стягнув на користь позивачки 4000 грн витрат на професійну правничу допомогу. Суд апеляційної інстанції залишив це рішення без змін. У касаційній скарзі Департамент патрульної поліції зазначав, що КАС України не визначає порядку розподілу судових витрат у випадку закриття провадження на підставі пункту 8 частини першої статті 238 КАС України, а тому суди безпідставно стягнули витрати на правничу допомогу. Верховний Суд касаційну скаргу задовольнив частково. Суд змінив рішення судів попередніх інстанцій у частині мотивів розподілу судових витрат, однак погодився з необхідністю компенсації позивачці витрат на правничу допомогу, оскільки спір виник саме внаслідок неправомірних дій відповідача.

Положення частини другої статті 134 КАС України зобов'язують суд за результатами розгляду справи (у тому числі, коли він закінчується

закриттям провадження) провести розподіл витрат на правничу допомогу адвоката разом з іншими судовими витратами. Ця норма відсилає до загального порядку розподілу судових витрат, що визначений статтею 139 КАС України. Проте вказана норма не передбачає алгоритму розподілу судових витрат у випадку закриття провадження у справі на підставі пункту 8 частини першої статті 238 КАС України.

Водночас частина восьма статті 139 КАС України передбачає, що у випадку зловживання стороною чи її представником процесуальними правами або якщо спір виник внаслідок неправильних дій сторони суд має право покласти на таку сторону судові витрати повністю або частково незалежно від результатів вирішення спору. Отож, за відсутності чіткого правового регулювання процесуальним законом розподілу судових витрат саме у спірному випадку суд має керуватися принципом, за яким судові витрати несе та із сторін, з вини якої такі витрати виникли.

Постанова КАС ВС від 03 лютого 2026 року у справі № 751/4667/24
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/133764553>

5. Додаткове судове рішення про відшкодування витрат на професійну правничу допомогу

5.1. Про винятковість вирішення питання щодо відшкодування витрат на правничу допомогу після ухвалення рішення по суті позовних вимог

Приватне сільськогосподарське підприємство «Оболонь» звернулося до суду з позовом до Оболонської сільської ради та її виконавчого комітету про визнання дій і бездіяльності протиправними та зобов'язання повторно розглянути клопотання щодо надання згоди на розробку технічної документації із землеустрою. Суд першої інстанції позов задовольнив. Додатковим рішенням стягнуто витрати зі сплати судового збору в розмірі 3 524 грн, а в частині витрат на правничу допомогу в сумі 17 200 грн – відмовлено. Суд апеляційної інстанції залишив рішення суду першої інстанції без змін. Ухвалюючи у справі додаткову постанову, суд першої інстанції, з висновками якого погодився апеляційний суд, виходив з того, що в матеріалах справи відсутні документи, які підтверджують фактичне понесення позивачем витрат на правничу допомогу в розмірі 17 200 грн. Суди дійшли висновку про завищення та неспівмірність заявленої суми витрат на правничу допомогу зі складністю цієї справи та об'ємом наданих адвокатом послуг. Верховний Суд касаційну скаргу залишив без задоволення, а оскаржувані судові рішення – без змін.

Огляд судової практики Верховного Суду щодо витрат на професійну правничу допомогу в адміністративному судочинстві

За загальним правилом частини першої статті 143 КАС України питання щодо судових витрат суд вирішує в рішенні, постанові або ухвалі. Як виняток із цього правила частиною 3 цієї статті передбачено можливість вирішення питання про судові витрати після ухвалення рішення по суті позовних вимог. Однак така можливість допускається лише за наявності поважних причин неможливості надати до закінчення судового розгляду докази судових витрат.

Для вирішення питання про судові витрати після завершення розгляду справи та постановлення судового рішення судам необхідно з'ясовувати наявність для цього поважних причин, які б перешкоджали стороні подати докази до закінчення судових дебатів.

Постанова КАС ВС від 31 березня 2021 року у справі № 1640/2913/18: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95917713>

5.2. Про процесуальні форми вирішення питання щодо стягнення витрат на професійну правничу допомогу після ухвалення рішення по суті позовних вимог

Товариство з обмеженою відповідальністю «Новодружеський механічний завод» звернулося до суду з позовом до Головного управління Державної податкової служби у Луганській області, Державної податкової служби України, у якому просило визнати протиправним і скасувати рішення та зобов'язати зареєструвати податкову накладну. Окружний адміністративний суд позовні вимоги задовольнив частково, визнав протиправним та скасував рішення про відмову в реєстрації податкової накладної і зобов'язав повторно розглянути питання щодо реєстрації податкової накладної в Єдиному реєстрі податкових накладних. Також суд першої інстанції стягнув на користь позивача за рахунок бюджетних асигнувань судовий збір у сумі 1 514,00 грн. Постановою апеляційного адміністративного суду рішення суду першої інстанції залишено без змін. Позивач через підсистему «Електронний суд» звернувся до апеляційного адміністративного суду із заявою про компенсацію судових витрат, у якій просив ухвалити додаткове рішення, яким розподілити понесені витрати, пов'язані з розглядом справи. Ухвалою апеляційного адміністративного суду відмовлено в задоволенні заяви позивача про ухвалення додаткового рішення. Судове рішення вмотивоване тим, що станом на дату ухвалення постанови судом апеляційної інстанції матеріали справи не містили жодних доказів на підтвердження понесених витрат позивача на професійну правничу допомогу. Верховний Суд оскаржувану ухвалу суду апеляційної інстанції залишив без змін.

Додаткове рішення у справі після його ухвалення стає невід'ємною частиною основного рішення по суті позовних вимог. Отже, незалежно від результату вирішення ним передбачених частиною першою статті 252 КАС України вимог або питань, процесуальна форма його викладення та порядок його оскарження є такими, як для основного рішення у справі. Означені в частині першій статті 252 КАС України питання не можуть вирішуватися по суті шляхом постановлення ухвали про відмову в ухваленні додаткового судового рішення. Така ухвала постановляється виключно в разі відсутності передбачених законом підстав для ухвалення додаткового судового рішення.

Тобто, коли суд визнає, що ним не було вирішено питання про судові витрати в основному судовому рішенні і розглядає питання щодо наявності / відсутності підстав для стягнення судових витрат з тієї чи іншої сторони, він має ухвалити судове рішення у формі додаткового рішення або додаткової постанови з урахуванням форми ухваленого основного судового рішення. Постановлення за наслідками розгляду заяви про ухвалення додаткового судового рішення і висновку про відсутність підстав для стягнення судових витрат судового рішення у формі ухвали є порушенням норм статті 252 КАС України.

Станом на момент ухвалення постанови апеляційного суду в матеріалах справи не було від позивача жодних заяв чи клопотань, у тому числі щодо стягнення з відповідача витрат на професійну правничу допомогу, понесених під час апеляційного перегляду, як і не було жодних доказів на підтвердження розміру таких витрат або ж заяви про надання таких протягом п'яти днів з дня ухвалення судового рішення. За таких обставин суд апеляційної інстанції, залишаючи без змін рішення суду першої інстанції, правомірно не здійснював розподілу судових витрат, пов'язаних з апеляційним переглядом справи.

Постанова КАС ВС від 19 листопада 2024 року у справі № 360/200/24:
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/123151913>

5.3. Про підстави та порядок ухвалення додаткового судового рішення щодо розподілу витрат на професійну правничу допомогу

Фізична особа звернулася до суду з позовом до Міністерства внутрішніх справ України про визнання протиправною відмови в призначенні одноразової грошової допомоги та зобов'язання розглянути документи з урахуванням вимог чинного

Огляд судової практики Верховного Суду щодо витрат на професійну правничу допомогу в адміністративному судочинстві

законодавства. Рішенням суду першої інстанції позов задоволено. Судом апеляційної інстанції змінено рішення суду першої інстанції. За наслідками розгляду касаційної скарги Верховний Суд скасував постанову суду апеляційної інстанції та залишив без змін рішення суду першої інстанції. Представник позивача – адвокат звернувся до Верховного Суду із заявою про ухвалення додаткового судового рішення у справі щодо стягнення з відповідача витрат на професійну правничу допомогу в сумі 3000,00 грн, які позивач сплатив у суді касаційної інстанції. Верховний Суд відмовив у задоволенні заяви про ухвалення додаткового рішення.

Прохання про ухвалення додаткового судового рішення у справі про стягнення з Міністерства внутрішніх справ України витрат на професійну правничу допомогу в сумі 3 000,00 грн і документи, які, на думку представника позивача, їх підтверджують, останній висловив і надав суду касаційної інстанції лише 5 лютого 2023 року, після того як суд ухвалив згадану постанову від 3 лютого 2023 року.

З наданих адвокатом документів видно, що вони не тільки надані після того, як суд касаційної інстанції завершив розгляд касаційної скарги, з якою, власне кажучи, пов'язані витрати на професійну правничу допомогу, але й оформлені після того, як суд касаційної інстанції ухвалив постанову за цією скаргою. Зокрема, слід звернути увагу на додаткову угоду від 4 лютого 2023 року щодо вартості наданої професійної правничої допомоги (яка стосувалася подання касаційної скарги) на суму 3 000,00 грн і розрахунок від 4 лютого 2023 року.

Суд касаційної інстанції при ухваленні постанови від 3 лютого 2023 року у справі № 340/2823/21 не мав підстав і, відповідно, не міг вирішувати питання про відшкодування на користь позивача (касатора) витрат, пов'язаних із наданням професійної правничої допомоги що виникли у зв'язку з переглядом справи в суді касаційної інстанції), адже вимоги позивача, заявлені за посередництва його адвоката, про їх відшкодування ґрунтуються на обставинах, які набули об'єктивної форми після того, як суд касаційної інстанції розглянув і задовольнив його касаційну скаргу. Підставою для ухвалення судом касаційної інстанції додаткового судового рішення про розподіл судових витрат на професійну правничу допомогу, понесених у зв'язку з касаційним переглядом справи, є заява сторони про їх розподіл, подана до ухвалення цим судом остаточного судового рішення за касаційною скаргою. У такому випадку докази, які підтверджують ці витрати, можуть бути подані

Огляд судової практики Верховного Суду щодо витрат на професійну правничу допомогу в адміністративному судочинстві

до суду касаційної інстанції протягом п'яти днів після прийняття постанови за касаційною скаргою.

Постанова КАС ВС у складі об'єднаної палати від 7 липня 2023 року у справі № 340/2823/21: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112095996>

5.4. Про правову природу та оскаржуваність додаткового судового рішення щодо розподілу витрат на професійну правничу допомогу

Товариство з обмеженою відповідальністю «Компанія-Альтаір» звернулося до суду з позовом до Головного управління Державної податкової служби у Хмельницькій області та Державної податкової служби України про визнання протиправним і скасування рішення про відмову в реєстрації податкової накладної та зобов'язання зареєструвати податкову накладну. Суд першої інстанції позов задовольнив. Крім того, суд першої інстанції задовольнив заяву позивача про ухвалення додаткового судового рішення у справі щодо стягнення судових витрат. Суд апеляційної інстанції залишив без змін рішення суду першої інстанції, а додаткове рішення про судові витрати частково змінив. Верховний Суд відмовив у відкритті касаційного провадження, оскільки справа розглянута за правилами спрощеного позовного провадження і не підлягає касаційному оскарженню.

За загальним правилом питання щодо розподілу судових витрат вирішується судом у судовому рішенні, яким закінчується розгляд справи. Водночас у КАС України передбачені випадки, коли суд може вирішити питання про розподіл судових витрат після ухвалення рішення по суті позовних вимог: 1) якщо сторона з поважних причин не може до закінчення судових дебатів у справі подати докази, що підтверджують розмір понесених нею судових витрат; 2) у випадку постановлення ухвали про закриття провадження у справі, залишення позову без розгляду або ухвалення рішення про задоволення позову у зв'язку з його визнанням суд вирішує питання про розподіл судових витрат не пізніше ніж протягом десяти днів з дня ухвалення відповідного судового рішення, за умови подання учасником справи відповідної заяви і доказів, які підтверджують розмір судових витрат; 3) якщо це питання не було вирішено. У таких випадках суд виносить додаткове рішення в порядку, визначеному статтею 252 цього Кодексу. Оскільки додаткове судове рішення після його ухвалення стає частиною судового рішення по суті позовних вимог, відповідно, порядок його оскарження є таким,

Огляд судової практики Верховного Суду щодо витрат на професійну правничу допомогу в адміністративному судочинстві

що й для рішення по суті, оскільки вирішує питання, які не пов'язані з вимогами адміністративного позову, але в обов'язковому порядку мають бути вирішені судом.

Ухвала КАС ВС від 3 червня 2021 року у справі № 560/4261/20:
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/97428774>

Огляд судової практики Верховного Суду щодо витрат на професійну правничу допомогу в адміністративному судочинстві / Упоряд.: управління аналітичної та правової роботи Касаційного адміністративного суду департаменту аналітичної та правової роботи Апарату Верховного Суду. Відпов. за вип.: секретар судової палати з розгляду справ судової палати з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду канд. юрид. наук Р. Ф. Ханова; начальник управління аналітичної та правової роботи Касаційного адміністративного суду департаменту аналітичної та правової роботи Апарату Верховного Суду д-р філос. у галузі права, проф. Ю. І. Пивовар. Київ, 2026. – 29 с.

Застереження: видання містить короткий огляд деяких судових рішень. У кожному з них викладено лише основний висновок щодо правового питання, яке виникло у справі. Для правильного розуміння висловленої в судовому рішенні правової позиції необхідно ознайомитися з його повним текстом, розміщеним у Єдиному державному реєстрі судових рішень.

Стежте за нами онлайн

 supreme.court.gov.ua

 fb.com/supremecourt.ua

 t.me/supremecourtua

 @supremecourt_ua

 x.com/supremecourt_ua

 so.supreme.court.gov.ua